

ha-los tots *devorats* e destruits», Muntaner (§ 284, Casac. VIII, 44.1). «No somiu als mas vanitats, / e que sofrir adversitats, / pijors que ocells que-m *devoren*, / los quals, tots cells que Déus adoren / no podrien imaginar», BMetge (*Fort. e Pr.*, NCl. x, 76.7). Com que hi rima *adoren* i aquest (ibid., p. 86) rima amb *ploren*, i Metge fa rimar *plora* amb *desfora* (ib., p. 50), el present es pronunciaria llavors amb ò oberta; així ho registra també el Torç. d'Aversó (*devor*, *devori*, *devora*), mentre que avui ho pronunciem amb ó tancada en cat. central. «Per què ornes e arrees axí pomposament la tua carn de vestedures precioses, la qual saps certament que après fort pocs dies los vérmens *devoraran* en la fossa?», BOliver (*Excit.*, 94).

Als segles baixos i moderns. «Lo enemic francès qui de contínuo està esvellat com porà *devorar* tota aquesta terra» presentien ja els patriotes catalans del Rosselló el 1598 (carta dels cònsols de Perpinyà al Consell de Cent Barceloní, RLR LX, 67). Verdaguer havia escrit: «Com si en cada mà [dels segadors] se bellugàs una flama viva, que, per tots quatre cayres revifada pel vent, anés *devorant* la messa» (corregint en *devorant-la*), *Escriets Inèdits* (II, ed. Casac. I, 121).

Devorable 'devorador': «les *devorables* serpents qui-ns glotien», Desclot (ed. Buchon, 81). *Devorador* [Lacav.], *Curial* (NCl. III, 173.23). «Tal un raçer de roures montanyesos / en temps d'estiu pel llenyatayre encesos, / de l'huracà al ruflet *devorador*, / fa ressonar per conques y cingleres, / plots y crits y grinyols d'homes y ferres», *Atl.*, Intr., 7c. *Devorant*. *Devorament* [Lacav.].

Vorada, V. *vora* *Voraginós*, V. *voraç* *Voral*, *vorralla*, *voramànega*, V. *vora* (cf. *bocamànega*) *Vorana*, V. *vora* *Voranc*, *vorancar*, *vorar*, V. *bora*. Però usem aquest lloc per afegir-hi el venerable testimoni de Verdaguer: «--- Les ruïnes de Jèricó --- les roques del voltant estan *vorades*, y en exes balmes vivien --- set vérgens, quiscuna en la seva cova» (*Diet. a T. Santa*, O. C. Pop., 30).

Voravia, *voraviu*, *voraviva*, V. *vora* *Vordolaga*, V. *verdolaga* *Vore*, V. *veure* *Vorejador*, *vorejar*, *vorell*, *vorellar*, *vorenc*, *vorer*, *voreira*, *-rada*, *vorerenc*, *-erer*, *voreta*, *voretar*, *-adora*, *voretejar*, V. *vora*

VORI, pres del ll. EBÖRĒUS adj. 'fet d'ebur', que és el nom llatí d'aquesta matèria. □ 1.ª doc.: Llull.

«--- En aquell loc hac un bell palau --- a la porta --- eren scrites --- estes paraules: 'No hauràs déus stranyes; no te perjuraràs; ---: aquests són los Deu Manaments, qui estan en est palau: exillats són en est boscage: menysprats --- són en lo món ---'; los Deu Manaments manaren al donzel que lexàs entrar Blanquerna: --- venc en una gran sala molt bellà, on --- ac 10 cadires d'aur e de *vori*, molt bé entallades, en les quals sehien --- los Deu Manaments; molt foren noblement vestits d'aur e de seda --- paregueren hòmens ancians ---», *Blanq.*, § 42, NCl. I, 208.13. «Lo Sr. rey de Mallorches --- les leudes de Cogliure --- dix qué les revocaria --- quant los messagers de la ci. de Bna. fossen a

Perpenyà --- d'aquestes coses que-s seguexen: --- carbó lo sac de Cogliure, 1 dr.; confítz --- 12 drs.; *vori*, la carga, 2 s<ous>; ermòdàtils, la carga, 12 drs.; --- a. 1317, RLR xxxi, 73.

Sovint en els clàssics medievals. En les crítiques d'Eiximenis (*L. de les Dones*, § 301) contra el luxe de les monges, sembla incloure-s'hi un seu poema juvenil, amb un tros a penes prosificat (algunes inversions): «--- / draps; encara, comprant, / vels <a>portant / de matèria preciosa; / coltells ab *vori* [a]portant, / ornats d'argent ab viroylles / ---» (*EntreDL* I, 202). «Un orari de *vori*, qui sta dins un stoix de cuyro» c. 1410 (inv. del rei Martí, Bofarull, *Ant. Marina Cat.*, p. 123). «---: una pinta de *vori* ---», *Decam.* (ix, § 5, 529.16f., traduïnt d'*avorio*). «Lo dit Neró --- pescava ab filats d'aur; les taules dels palaus seus en què menjava eren totes de *vori* ---», *Eiximpli*, 623, del recull Ag. II, 182. «Dues capsets de *vori* blancs e una de *vori* negre», inv. de Torredembarra, a. 1430 (*DAG.*).

«Abdalla dix: --- Tu, Capità invictíssim --- dóna compliment al que bé has principiàt; --- glòria rahó és que porte sa part de --- càrrechs: les coses grans a costar han: lo or se cava del pregon de la terra, les spècies --- lo encens --- en Sabea; en Sidònia se peixquen les mucites, lo *vori* se ha en Índia, e les perles en la mar oceana», JnMartorell (§ 128, Ag. II, 166.1f.). I no havia naufragat encara ni en la mar térbola i marea baixa del Rector de Vallfogona: «Só de absoltas reperiatori / --- / y tinc fama en Purgatori: / neta la deix com un *bori* / a l'ànima més tacada / --- / y volant pura a la glòria / ---».

Amb més raó quan les bones lletres reprenen el vol: «Lo comte Galind crida - al pros Bernart / a una sala voltada - del seu palau: / seya al mitj de la sala lo fill d'Asnar, / en un siti de *vori* - ben tornejat», MillàF (*Pros B.*, v. 175). «Era 'l teu front, oh Gades gentil, filla de l'ona, / gavina que en un calze de lliri feris niu, / palau de *vori* y nacre que 'l sol de maig corona: / li sembla, al hèroe, al veure't, que un cel d'amors li riu / --- / ab embranzida rema, de cara al aspre mur / ---», *Atl.* (1877, 1878) VIII, 19c; «*Les Ciclades* / --- / De les platges d'Argòlida sortíam / --- / quan nostres peus --- s'arrelan, en fàcil promontori / s'axamplan nostre dors y pits de *vori*; / dins nostre cor --- la fredorosa gebre / ---»; «teixint mítiques danses donzelles y minyons, / mentre 'ls guerrers un càntic de benvinguda entonan, / fent-li present d'un ceptre, de *vori*, a genollons», *Atl.* VII, 10.10; x, 50d. Però també usà Verdaguer *evori*: «Collegats --- l'Argenteria --- els seus entretallats en triat *evori* ---» a. 1883 (Casac., *Exc. Sof. Verd.*, Pir., p. 70).

La torre de *vori* resta perenne en els escr.: «Jeu en aquí, sense tallar, oblidats, els llibres d'un Poeta / que a còpia d'apartar-se, fent ois, de la plebs miserosa, / tot se n'hi anava en obscures imatges i eixorques quimeres / --- / malgastant, insensat, els presents exquisits de les Muses / en la torre de *vori* on, avar, els fruits d'or del seu estre enquibia; / i ara, ell dorm en la torre, i els versos esperen que els compri / a pes de papé algun drapaire plebeu i humaníssim», Coromines